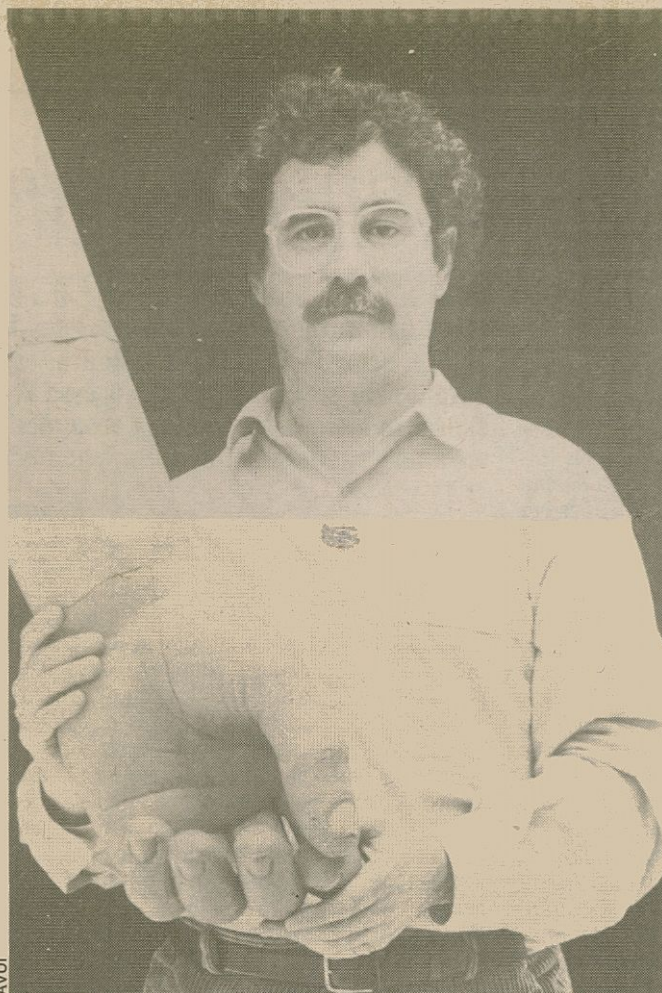

Petita història d'un museu

■ El Museu del Joguet de Figueres va obrir les seves portes al públic el 18 de juny de 1982. Està format per part de les joguines que durant prop de vint anys ha anat recollint en Josep M. Joan i Rosa, i també per peces cedides.

Encara que hi ha algunes joguines estrangeres, la majoria procedeixen de les importants indústries de joguines que van sorgir a Catalunya i al País Valencià a començaments d'aquest segle.

La visita al Museu pot tenir diverses lectures, des de la nostàlgica fins a la que ens permet veure com els avenços científics i tècnics de cada moment anaven incidint en el disseny dels jocs, i també la que ens fa veure com hi quedaven reflectits els fets històrics i els corrents artístics.

Josep M. Joan i Rosa: "Fora d'aquí conservar coses és una pràctica normal i corrent"

En Josep M. Joan i Rosa —aparellador— és des de fa una pila d'anys el creador i l'impulsor del Museu del Joguet de Figueres, juntament amb l'Antonieta i en Lluís Duran, els actuals arrendataris de l'antic Hotel París, situat al bell mig de la popular Rambla figuerenca. El Museu acull des de fa gairebé vuit anys (els complirà el 18 de juny de 1990) tot un món d'il·lusió i fantasia.

Montserrat Minobis

El Museu del Joguet rep petites subvencions i ajuts de l'Ajuntament de Figueres i d'altres institucions, com la Caixa de Barcelona. Però, és clar! Si un Museu sempre resulta difícil de mantenir i conservar, ho resulta encara més si aquest ho és gràcies a l'entusiasme d'un col·leccionista com en Josep M. Joan i de tota una colla d'amics i coneguts tan *entramontanats* com ell i la seva dona Pilar. Per això cerquen des de fa temps una solució. Aquesta seria la cessió a la ciutat de Figueres del Museu i de tot el seu contingut. Però això, ¿com o de quina manera?

—Nosaltres voldríem cedir-lo a la Generalitat perquè quedi a Figueres i constituir una fundació —que és el que ara s'estila—, semblant a d'altres, perquè vetllí pel manteniment i conservació del Museu com a patrimoni de la ciutat. Fundació en la qual, naturalment, hi serien representats tant la Generalitat com l'Ajuntament de Figueres i aquelles persones que m'han donat tot el seu suport i que s'estimen el Museu com a cosa pròpia. Perquè el que no m'agradaria gens ni mica és que quedés mort, com ha passat amb l'extraordinària col·lecció de la Lola Anglada que es conserva, sí, però que està morta o gairebé abandonada.

—¿De quantes peces disposa ara mateix el Museu?

—L'arxivera municipal està fent la catalogació dels llibres, cartes i altres publicacions, i després, passat festes, començarà a fer l'inventari de totes les peces del Museu. De tota manera, exposades hi ha unes tres mil cinc-centes joguines, i en el magatzem —o en la reserva— n'hi deu haver unes quatre o cinc mil més, amb les quals anem assortint totes aquelles exposicions que fem fora d'aquí i que cada vegada són més.

—¿Des de petit cultives l'afició de recollir i conservar joguines?

—No, perquè no en tinc cap

de quan jo era petit. La primera joguina és un ànec de llauana que vaig comprar a Can Llaunetes pels anys seixanta i en la meua època d'estudiant a Barcelona. Una vegada acabada la carrera vaig tornar a Figueres i ja vaig començar a recórrer les cases de joguines, com Can Llaunetes o Can Parés i altres, i així vaig començar a fer la col·lecció.

—¿És que et va agafar una dèria per les joguines?

—No ho sé pas. Però quan intento explicar-m'ho jo mateix em dono la següent resposta: com que no tenia prou diners per comprar els edificis que aleshores s'estaven tirant a terra a Figueres —la Cambra Agrícola, la reforma de la Biblioteca, etc—, per raó de la maleïda *modernitat*, doncs em vaig dedicar a col·leccionar allò que em permetia la meua cartera i que eren les joguines. Amb això no pretenia res més que conservar una mica la història d'un moment concret de Figueres, cosa que ningú va fer en aquells moments —els anys seixanta—.

—¿Quina és la xifra de visitants que teniu al Museu?

—Doncs, ara mateix, unes 75.000 persones a l'any. El primer any la xifra va ser d'uns vint-i-set mil, però d'any en any ha anat pujant molt gràcies, en part, a la difusió que ha fet a les escoles la Caixa de Barcelona a través de la seva obra social. Ara ens comencen a arribar, també, els escolars francesos. Una escola de Carcassona, per exemple, està fent un treball amb els seus alumnes sobre el Museu —es tracta d'un guió d'una pel·lícula fantàstica de la qual després ens en donaran una còpia—.

—¿Teniu el Museu ordenat cronològicament?

—Mira, al Museu hi ha peces des de començament de segle fins als anys cinquanta. Les peces recents no fan necessari l'ordre cronològic. Hem volgut donar, així, al Museu un caràcter eminentment lúdic. Ens ha semblat que era millor poder veure, doncs, vitrines amb trens, o amb joguines de cartró, o de llauana o mòbils... Nosaltres volem primer

de tot que visitar el Museu es converteixi en una visita agradable, divertida, lúdica...

I fixa't que una de les característiques remarcables del Museu és que vénen famílies senceres a veure'l, cosa que no se sol veure en altres museus.

—El Museu del Joguet és un museu viu i dinàmic. El fons us permet renovar la mostra i això permet alhora que els qui ja han vingut una vegada hi tornin, no?

—Sí, és clar; però també estímulen la curiositat dels visitants amb exposicions diguem-ne més monogràfiques, com aquesta que ara tenim dels caganers. Exposicions o mostres que aprofitem de fer sempre que hi ha una avinentesa en el calendari que ens marca alguna característica especial.

—¿Has fet mai un càlcul del que has arribat a despendre —en diners— en la compra de joguines?

—La veritat és que no. Al principi les despeses eren petites, ja que podies comprar joguines amb pocs diners; ara la cosa està

més difícil i més cara. Jo crec que, en realitat, el que dona importància al Museu és haver pogut reunir aquesta quantitat de joguines. Però també queda clar que si s'hi hagués de posar un preu, jo et diria que ni amb mil milions es pot pagar tot això. Però, sincerament, a mi personalment aquesta xifra no em diu absolutament res. El que em fa feliç és veure les joguines una al costat de l'altra.

—¿Hi ha molts museus de joguines?

—Mira, jo n'he visitat trenta-tres. Però d'Europa solament en tinc 250 adreces. És clar, aquí ens sembla una cosa molt nova, però fora d'aquí col·leccionar les coses —joguines o el que sigui— és una pràctica corrent i normal. Visitar un museu de la joguina, però, resulta sempre nou, no és mai una repetició. I això també ho hem procurat aquí, amb les mostres que fem o, per exemple, amb aquelles joguines que ens han anat arribant per cessió d'altres persones, com l'os-

set de l'Anna M. Dalí i les cartes de l'ós, o el cavall d'en Lluch, o la torre Eiffel de mecano que havia estat als salons de l'Hotel París, o el xineta Chang o l'invent del doctor Franz de Copenhaguen del TBO. Sempre que, o bé perquè el compri jo o bé perquè algun dels amics del Museu hi fa una aportació, ens arriba alguna cessió... això fa el Museu especial, i mai s'assemblarà a cap altre, perquè li dona riquesa i varietat.

—I les gestions perquè la teua idea, el vostre desig de cedir el Museu a la ciutat, ¿com estan?

—Doncs com sol passar sempre, esperant resposta. Nosaltres hem fet la proposta que creiem que havíem de fer: cedir-lo a la Generalitat i crear una fundació amb tots els estaments o institucions implicades. Algunes vegades s'havia dit que Figueres podia ser catalogada com la ciutat dels museus, però, de moment, d'això res de res.

tribuna oberta

El repte de l'autonomia sindical

Josep Barceló

Coincidint amb un seguit de fets, marcats per l'actualitat política i econòmica d'enguany, ha començat a aparèixer en els medis sindicals, polítics i d'opinió una paraula: autonomia; per la qual, referida al camp sindical, ningú se n'havia interessat de debò, malgrat que hem de dir que l'esmentada paraula no sempre vol dir el mateix.

La crisi oberta dins la família socialista, manifestada en els greus enfrontaments entre partit i sindicat; obligada política d'aliances del PC després del seu esmicolament; la nova realitat europea en la qual es troba ficada Espanya; els esdeveniments de l'Europa de l'Est, sobretot a Polònia, on és patent el rebuig dels sindicats oficials que depenen del partit i l'enfortiment dels sindicats creats pels treballadors; la constatació que un determinat tipus de sindicalisme tutelat pel partit i com a simple servidor del partit esdevé arcaic en una societat que canvia a correu. Tot això són fets que qüestionen uns esquemes tradicionals del sindicalisme amb més implantació al nostre país i que fan que comencin a aparèixer unes paraules que vulguin expressar aquest fenomen, com autonomia i independència sindicals.

Però, encara que sembli una paradoxa, entre aquests fets no s'hi pot incloure cap que encabeixi l'opinió dels mateixos treballadors. En una enquesta realitzada per la Fundació F. Ebert per a la família socialista i com a eina estratègica

per a les eleccions sindicals de 1980, la gran majoria de treballadors enquestats —el 80%— manifestava de forma radical que era partidari de la independència i de l'autonomia sindicals.

La clara posició de CCOO pro IU-IC i l'ambigüitat de la UGT, a voltes anti-PSOE i a voltes pro PSOE, en la campanya de les legislatives del 29-O, unit tot això als resultats electorals, propiciaren que molts polítics, sindicalistes i comentaristes en traguessin les més variades conclusions, entre les quals em sobtà, en gran manera, la desenvolupada per l'escriptor i periodista Joan Tudela en aquestes mateixes pàgines de l'AVUI.

Segons la meua opinió, en les eleccions del 29-O l'autonomia sindical no va quedar afectada, ni es van prendre unes posicions diferents de les tradicionals, llevat de la UGT; però hem de dir que fins en les millors famílies hi ha diferències i confusions, i aquestes situacions no sempre s'acaben en divorcis. Malgrat tot, haurem d'esperar que passa.

Hem d'aprofundir més en el concepte d'autonomia sindical i comprovar si, quan usem aquest mot, estem parlant del mateix con-

cepte. Avui dia, parlar de l'autonomia sindical no equival a parlar de buit sindical, ni de sindicalisme groc. Fins no fa gaire temps no es volia entendre que un sindicat podia defensar els treballadors sense anar de braçet del partit socialista o comunista. Almenys les coses es van aclarir.

Així doncs, crec que des de la USO es pot opinar amb alguna legitimitat quan es parla del concepte de l'autonomia sindical, ara que en medis sindicals i d'opinió es comença a pontificar especulativament sobre aquest concepte. Per tant, aquesta legitimitat prové del fet que l'autonomia sindical ha estat des del seu naixement —els anys 60— i és —els anys 90— la seva raó de ser i la praxi que ha portat el sindicat de la USO.

Per la USO, l'autonomia sindical no pot ser un estratègema oportunista, ni un canvi circumstancial, sinó que per la USO l'autonomia és una opció política que es fonamenta en una actitud intel·lectual, la qual pressuposa una actitud ètica davant dels treballadors i de tota la societat.

L'autonomia sindical fou l'opció de la USO. Una opció difícil en els

temps actuals però l'única opció de futur. Això ho argumentava magistralment José M. Zufiaur uns mesos abans d'abandonar la USO per passar a la UGT, després de comprovar que en aquests moments s'havia d'estar amb el PSOE.

CCOO i UGT es van decidir, legítimament, per un sindicat de partit, que suposava una rendibilitat immediata en ordre a la representativitat sindical, però que comportava un esclavatge. Es va fer mans i mànigues perquè els treballadors entenguessin, en contra de la seva opinió natural, que el sindicat només podia existir lligat a un partit. Un periodista, estrella de la TVE a les acaballes dels anys 70 i després un alt executiu de l'empresa química més important de l'Estat, sentenciava: "La USO, o es de UCD o no tiene salida."

Sens dubte, s'equivocà. Va passar la UCD i la USO ha continuat malgrat els intents constants per fer-la desaparèixer, i ens hauríem de preguntar si la causa més important que expliqui la baixa afiliació que hi ha en aquest país pot ser deguda, tot i l'opinió dels mateixos treballadors, a l'opció que CCOO i UGT van fer per un sin-

dicalisme de partit.

L'autonomia sindical és possible i és fonamental per al sindicalisme d'avui i per al de demà, si es vol llevar l'àncora que el subjecta al passat. El sindicalisme de demà ha de ser ple d'accions i de propostes agosarades. El treballador no és només el subjecte que presta el seu treball a canvi d'un salari, sinó que és un ciutadà que amb aquest sou manté un sistema sanitari, educatiu, de serveis públics... És, en definitiva, un ciutadà consumidor de productes i de serveis i, per tant, amb uns drets i uns deures. No li serveix de res aconseguir uns punts d'augment en el sou si tot seguit li apugen els impostos i no pot controlar els preus i els serveis no funcionen i els seus drets no són respectats.

Així doncs, no pot servir un sindicalisme que defensi el poder adquisitiu dels salaris equiparant-los a l'IPC i orienti el vot dels treballadors cap a un partit que, quan estigui en el poder, solucionarà tots els problemes, perquè això no ha estat ni pot ser de cap de les maneres. Els problemes, els han de solucionar els mateixos treballadors.

Per tant, si el sindicat vol tenir el seu paper en aquesta societat

canviant i vol ser escoltat per tots els treballadors, ha de tenir com a primer objectiu l'organització. Però l'organització dels treballadors no pot ser possible si no és amb uns sindicats independents, autònoms en les seves anàlisis, en la seva estratègia, en l'obtenció de recursos, en l'acció diària i en la funció política pròpia del sindicat.

Fa uns anys, uns dirigents sindicals de Catalunya deien a *La Vanguardia* quin era el sentit de la seva estratègia. El representant de la UGT explicava que el seu sindicat era principalment un sindicat de concertació. El de CCOO explicava que l'aspecte més important era el de la mobilització. Doncs bé, hem de dir, tal com s'està demostrant, que ni la concertació ni la mobilització tenen sentit, ja que es prescindeix de l'organització.

Acabarem aquest article dient que ens hem de congratular que el bisindicalisme en parli, de l'autonomia sindical. Ara falta passar a practicar-la. El primer pas haurà de ser la incompatibilitat de càrrecs que figuri als estatuts de cada organització. Després apareixeran uns altres signes externs entre els sindicats autònoms: unitat d'acció, claredat en les eleccions sindicals, relacions normals sense agressivitats, absència de protagonismes excloents, respecte dels drets sindicals, i tota la resta que configuraria un sindicalisme plenament autònom.

Josep Barceló Gazulla és secretari general de la USO de Catalunya